עשין קי: לב ב מייי שם הלכה א

לג ג מיי שם הלכה ב: לד ד מיי שם הלי ו

טוח"מ סימן לח: לה ה ו מייי שם פי"ט הלכה א סמג שם

:טוס"מ שם

לו ז ח ט מיי שם הלי

תורה אור השלם

1. והיה אם בן הכות

הרשע והפילו השפט

יין קר וְהַבָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רְשְׁעָתוּ

2. וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶּר לְנֶפֶשׁ רֹצַחַ אֲשֶׁר הוּא רְשָׁע

במובו לוו קא 3. וַעֲשִּׁיתֶם לוֹ בַּאֲשֶׁר זָמֵם לַעֲשׁוֹת לְאָחִיוּ

4. ודרשו השפטים היטב

יְהְנָּה עֵד שֶׁקֶר הָעֵד שֶׁקֶּר עָנָה בְאָחִיוּ:

שם לפיכך

ולא שיזומו ע"

וֹבַעַרְתָּ הָרָע מִקּרְבֶּף:

רמדרר לה לא

דברים יט יח

דברים יט טז

למות כי מות יומת:

ב סמג שם (טוש"ע

סמג שם טוח"מ סימן

ד מיי שם הלי ג ופ״כ הלי ה והלי ו

אלהכרזה ורבי מאיר הכרזה מישמעו ויראו

מסורת הש"ם לעיל ג. ווע"ש בפרש"יו.

מאלוז.

להכרוה. דאמרינן בסנהדרין באלו הן הנחנקין (דף פט.) ארבעה אין העדים נעשים זוממין עד שיזימו עצמן. פי׳ עצמן של עדים שיאמרו להם אתם במקום פלוני עמנו הייתם ולא שיזומו (נ) שיאמרו ההורג או הנהרג היה עמנו:

וילאו (פקא. ואזהרה מלא יוסיפוש: בתני' משלשין נממון. דבעידנא דאחדידו עדים לאו בר קשלא הוא. פ"ה משום

דאי הוה מודה מיפטר ולא נראה דוה לא מלינו דאם כן כל חייבי מיתות בית דין יכול להודות ולפטור משלמו ונראה לפרש לאו בר קטלא הוא פירוש הודם שנגמר דינו הוא דשמא לא יבואו עדים ואם יבואו עדים לא יהא עדותן קיים ועוד שאסור להורגו עד שיגמר דינו וכשנגמר דינו כבר ודחי בר חיובא הוא הואיל וכבר באו עדים

ונתקבל עדותן וההורגו פטור: ודאי אין משלמין ממון דבההיא שעתא נפשות לא (ד) תדמנו לבר חיובא י)דכל כמה דלא נגמר דינו 🗣 (נמי הוי בר חיובא משום שאינו ספק כל כך עדות) דבעינן דרישה וחקירה אז ודאי אמרינן דקודם שנגמר דינו לאו הוי

בר חיובא:

וכן לענין קנם. מכנ זה. ממון לא דכשמעידין דבחד מחון לא דכשמעידין דבחד לענין קנם. אבל ודאי לענין בשבת גנב ובאו שנים ואמרו דבערב שבת נגב ובחד בשבת נותנו הייתה דמסהדי גנבא בר חיובא אע"ג דלגבי בממון [הוי] קרוב לודאי שיבואו עדים ויעידו °אבל בעדות נפשות

זבו טיסייו. 5. בִּי יָקוּם עֵד חָמְס בְּאִישׁ לַעֲנוֹת בּוֹ סְרָה: איסטטית הגהות הב"ח (h) גמ' הרג פלוני את הנפש הרי אלו נהרגין: אחרים שילמכו הסוכג: אחותם שמממד הסתג. (ד) ד"ה וכן וכוי לא תדיננו לכר חיובא וכוי ספק כל כך בעדות נממון וקרוב לודחי: רבינו חננאל (המשך)

והנה עד שקר העד עד שתישקר גופה של עדות. כלומר עד שישקר העד. . וכז לענות בו סרה. אמר יכן לכנות בו סות: אמו רבה ל) באו ב' ואמרו במזרח בירה הרג פלוני את הנפש וכאו אחרים עמנו במערב בירה חזינן אי כי קיימי במערב בירה מצו חזו במזרח בירה האי דקטיל אינן זוממין דאמרינן הני והני קושטא קאמרי ואם לא יכלי למיחזא הרי אלו זוממין ולא אמרינן נהורא (דהאי) [דהני] בריא. וכן אם העידו ב' דכצפרא רחדא רשרא הרג פלווי את פלוני בסורא ובאו ב' ואמרו עמנו הייתם רו ריוח רוהרדטא כו׳. יאסיקנא לגמלא פרחא לא חיישינן. אמר רבא באו י ר' ואמרו רחד רשרא הרג ואמרו בחד [בשבא] עמנו הייתם אלא בתרי

אם אמרו בערב שבת הרגו

נפקא: מתנר׳ שנמשלשין בממון ואין משלשין במכות כיצד העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין משלשין ביניהם אבל אם העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין כל אחד ואחד לוקה ארבעים: מנא ה"מ יאמר אביי נאמר ירשע בחייבי מלקיות ונאמר ברשע בחייבי מיתות ב"ד יימה להלן אין מיתה למחצה אף כאן אין מלקות למחצה ירבא אמר בעינן יכאשר זמם לעשות לאחיו וליכא אי הכי ממון נמי ממון מצמרף מלקות לא מצמרף: מתנר' יאין העדים נעשים זוממין עד שיזימו את עצמן כיצד אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש אמרו להם היאך אתם מעידין שהרי נהרג זה או ההורג זה היה עמנו אותו היום במקום פלוני אין אלו זוממין יאבל אמרו להם היאד אתם מעידיז שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהם יבאו אחרים והזימום באו אחרים והזימום אפי' מאה כולם יהרגו רבי

יהודה אומר יאיםשמית היא זו ואינו נהרג אלא כת הראשונה בלבד: מנא הני מילי אמר רב אדא דאמר קרא יוהנה עד שקר העד שקר ענה גל" עד שתשקר גופה של עדות דבי ר' ישמעאל תנא ילענות בו סרה עד שתסרה גופה של עדות אמר רבא -באו שנים ואמרו במזרח בירה הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו והלא במערב בירה עמנו הייתם חזינן אי כדקיימי במערב בירה מיחזא חזו למזרח בירה אין אלו זוממין ואם לאו הרי אלו זוממין פשימא מהו דתימא ליחוש לנהורא בריא קמשמע לן ואמר רבא יבאו שנים ואמרו בסורא בצפרא בחד בשבתא הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו בפניא בחד בשבתא עמנו הייתם בנהרדעא חזינן אי מצפרא לפניא מצי אזיל מסורא לנהרדעא לא הוו זוממין ואי לאו הוו זוממין פשימא מהו דתימא יליחוש לגמלא פרחא קמ"ל ואמר רבא יבאו שנים ואמרו בחד בשבתא הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו עמנו הייתם כחד כשבתא אלא כתרי כשכתא הרג פלוני את הנפש ולא עוד אלא אפי' אמרו ערב שבת הרג פלוני את הנפש 🐵 נהרגין 😕 דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר קטלא הוא מאי קמ"ל תנינא נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן נהרגין והשניה פמורה סיפא מה שאין כן בגמר דיז איצמריכא ליה "באו שנים ואמרו בחד בשבתא נגמר דינו של פלוני ובאו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא בערב שבת נגמר דינו של פלוני ולא עוד אלא אפי׳ אמרו בתרי בשבתא נגמר דינו של פלוני אין אלו נהרגין דבעידנא דקא מסהדי גברא בר קטלא הוא יוכן לענין תשלומי קנס באו שנים ואמרו בחד בשבתא גנב ומבח ומכר ובאו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא בתרי בשבתא גנב ומבח ומכר משלמין ולא עוד אלא אפילו אמרו בערב שבת גנב ומבח ומכר משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר תשלומין הוא כאו שנים ואמרו בחד בשבתא גנב ומבח ומכר ונגמר דינו ובאו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא ערב שבת גנב ומבח ומכר ונגמר דינו ולא עוד אלא אפי' אמרו ייבחד בשבתא גנב ומבח ומכר ובתרי בשבתא נגמר דינו אין משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא בר תשלומין הוא: רבי יהודה אומר איסטמית היא זו כו':

ופירושו משום דהוה מלי למיפטר נפשיה בהודאה אישתכח דאינהו הוו מפסדי ליה. ודוקא קנס אבל בעדות ממון פטורין שהרי לא היו מפסידין אותו כלום אחר שהוא מחויב ועומד: גברא בר סשלומין הוא. כשהעידו אלו עליו כבר חייבוהו בית דין ואי הוה מודי לא הוה מיפטר:

נהרגין דבעידנא דקא משהדי גברא לאו בר קטלא הוא. כלומר כיון שעדיין לא נגמר דינו להריגה נהרגין עליו. אבל אם מוה לך ובכינת דקת משוור בנות לאו בד קשר וואה בכלהו כיון שפוריון לא נגמו הייתם אלא בערב (שכון לליו. בכן אם באו באו כ' ואמרו בחד בשבת נגמר דינו של פלוני ובאו כ' ואמרו החד בשבא שנמו הייתם אלא בערב (שכון נומר דינו ולא עוד אלא אפי׳ אמרו בתרי בשבא נגמר דינו אינן נהרגין דבעידנא דמשהדי גברא בר קטלא הוא דהא נגמר דינו מקמי הכי בזמן רב וכיון דנגמר דינו מקמי הכי בזמן רב כאילו הרוג מאותה (הער) [תעת]. וכן לענין תשלומין וכוי: באו אחרים והזימו העדים באו אחרים והזימו המזימין ובאו עוד אחרים והזימו מזימי המזימין כולן ימותו. פי׳ המוזמין ι) כולן ימותו שאומרים לעולם עם האחרונים האמת עד שיוומו ι) ר׳ יהודה אומר איסטסית היא זו. פי׳ לא נכון הוא זה סֹ לריכין הכרזה לחחר שנענשו בב"ד לריכין ב"ד להכריז כך וכך נהרג פלוני בב"ד על עבירה פלונית כדי לרדות את השומעין: מוישמעו

> דכל אחד סופג את הארבעים: רשע בחייבי מיתות. אשר הוא רשע למות: בחייבי מלקות. אם בן הכות הרשע: כחשר ומס. שיקבל הנדון מלקות שלימה: ממון מלטרף. והרי קיבל מה שרלו להפסידו בין כולם: בותבי' שיוימו את עלמן. שיזימו אותן בעסקי גופן ולא בעסקי החורג והחרוג כדמפרש ואזיל: באו אחרים. שהעידו עליו כעדות הראשונים: **והזימו**. אלו השנים שהזימו את הראשונים הזימו גם את האחרונים: אפינו. אם הן מאה כתות זו אחר זו וכת אחת הזימתן כולן יהרגו: איסטטית היא זו. הכת הזאת כת של עדות סרה וסטיאי היא. כך נטלו עלה ביניהם להזים את כל הבא להעיד עליו: נמ' גופה של עדות. גופן של עדים: לענות בו סרה. בפרשת עדים זוממיו כתיב. סרה עדות המוסרת שהוסרו משם: בירה. טרקלין גדול: לנהורא ברית. שמה מחור עיניהם של חלו בריא ולופין למרחוק יותר ממנוס: גמלא פרחא. מין גמלים יש שהם קלים במרולתם כעוף הפורח: ולא עוד אלא אפי׳ אמרו. המזימין בערב שבת הרגו שהקדימו חובתו יותר מן הראשונים: הרי אנו. הזוממין נהרגין ולא אמרינן בגברא קטילא אסהוד: מחי טעמח דבעידנה דקה מסהדי. כשבאו יום שלישי בשבת להעיד עליו אכתי גברא לאו בר קטלא שלא הועד עליו בבית דין ואילו הוה אתי ומודה הוה מיפטר נמנא שהם היו מחייבין מיתה את מי שאינו ראוי למות: מאי קמ"ל. דאע"ג דאיהו מיקטיל אינהו מיקטלי תנינא במתני' בפרקין (דף ו:) גבי שנים רואין 0 אותם מחלון זה כו׳ הוא והן נהרגים: מה שאין כן. בהומת עדי גמר דין: ולא עוד כו'. שאע"פ שאלו האחרונים מאחרים את זמו גמר דינו מ"מ מודים הן שביום שבאו הזוממין להעיד עליו בשלישי בשבת כבר היה דינו נגמר מאתמול ובגברא קטילא אסהוד: וכן לענין משלומי קנם. שהמודה בו פטור דינו נמי בזה כדיני נפשות ויש חילוק בין עדות בוף המעשה לעדות של גמר דין: הכי גרסינן באו שנים ואמרו בחד בשבתה גנב וטבח ומכר ובהו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא בתרי בשבתה גנב וטבח ומכר ולה עוד אלא אפי׳ אמרו בערב שבת גנב וטבח ומכר משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר משלומין הוא.

להצטרף כל אחד לוקה ארבעים: מתני׳ אין העדים נעשין זוממין עד שיזומו עצמן כו׳. ראינו לרבותינו הגאונים ז״ל כי

המקום צריך להיות רחוק מן המקום שהעידו בו העדים הללו. הלא תראה משנתינו דתני אין העדים נעשין זוממין עד שיזומו עצמן מפרש כיצד מעידנו בפלוני שהרג נפש במקום פלוני כו' אמרו להם כו' אבל אמרו להם היאך אתם מעידין והלא אותו היום הייתם עמנו הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהן. ואמרינן בגמרא מנא הני מילי. אמר רבה דאמר קרא

י די היינון עצמן עד שיחרישו ולא יכחישו המוזמין את המזימין ל) ואנו קבלנו עד שיזימו עצמן [היינו] עד שיזומו העדים עצמן ויאמרו להן אתם הייתם עמנו במקום פלוני באותו היום שהעדתם שהרג פלוני את פלוני במקום פלוני ואותו

ל) לפיל וגון ל מבפרם]. ב) [מנהדרין י. וש"נ], ג) [לרבי עקיבה דהמר הין דנין הפשר משהי הפשר קשה כו' ובתוספות כדמפרש ואזיל: גבו׳ מנהני מיני. לבכורות נו. ד"ה ומה בנד בו' ועי' עוד חוס' יבמות מו. ד"ה אמר ליה שהניחו בל"ע], ד) לעיל ב, ה) [עי תוס׳ לקמן עמוד ב ד"ה איסטטיתן, ו) ןעי׳ תוספות במות קטו. ד"ה הכאו. רש"ח אמרו בתרי בשבת גנב וטבח ומכר ונגמר דינו, ט) [דברים יט], י) [סטיא תרגום של סרה -דברים יט], כ) [בק"ח מ) ווע"ע תוס' זכחים עא. ל"ה נו"ף נוד אחדו. () רש"א גליון הש"ם גמ' רבא אמר בעינן כאשר זמם. עיין כתוכות לה ע"ל תוס' ד"ה רכל: תום' ד"ה וכז וכו' אבל בעדות נפשות. תמיהני למאי הוצרכו לזה ולא בפשוטו דבממון אף דליכא עדים כלל אלא הוא בעלמו אומר לא כי אלא לויתי בע"ם או בב' בשבת מ"מ חיובא דאף דבלא עדים לא היה הב"ד יכולים שיודע האמת בר חיובא הוא ומוטל עליו לשלם משא"כ בקנס דלקושטא דמלתא אינו מוטל עליו לשלם דכ"ו שלא חייבוהו נשנט דכייו שנת מייצוטו ב"ד אינו מחויב כלל. ועי חוס' כתובות דף לג ע"ב ד"ה לאו. וכו בד"ג דבמה קטלא ואין עליו חיוב כלל להמים אם עלמו וליכא והחילוק נראה נכון וברור

מוסף רש"י משלשין בממון. אם שלשה עדים הן או ארנעה משלשין ביניהס, ב"ד נעשין בפרעון איש לפי חלקו, אי ימי האי משלשין לישנא בעלמא מחלקין הפרעון בין שלשחן, וה"ה נמי אם ארבע הן מרבעין (לעיל ג.) לשון חלוקה לפי

:בעזה"י

רבינו חננאל

משכוו כול וכתובות קד.).

מתני׳ משלשין בממון ואין משלשין במכות. פי מנה ונמצאו זוממין זה נותן חמשים וזה נותן בממון. מאי טעמא דהני י זוזי והני זוזי מצטרפי והוו ועשיתם לו כאשר זמם הז זממו להענישו מנה

א) נראה שהם היו מפרשים כילד כמו ובאיזה לד נעשין זוממין אם יחרישו. ואמר דדוקא כשאמרו המוימין עמנו הייתם, הלא״ה אפילו החרישו אין נעשין זוממין וכיונא בזה מנינו ככ״מ: ב) לפי גייסם רבינו רבה בהני מרי מימרוש קמאי י"ל קושים החום׳ דינמות דף קטו ד״ה הכא
וער ריעב״א כאן: ב) כלומר אותן שהזמה חלה עליהן כולן חייבין וכן מפורש בתוספתא ויש ט״ש שם שבמקום כולן פטורין לריך להגיה כולן חייבין כמו שגרס הרמנ״ן בחידושיו: ד) ערי רי״ף ורמב״ן בחידושיו: ה) כ״ה בערוך ערך אוסטסס בשם רבינו: